“BARQAROR RIVOJLANISH VA YASHIL TRANSFORMATSIYANING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI”

Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari to‘plami

I-qism

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

“REAL IQTISODIYOT” KAFEDRASI

“BARQAROR RIVOJLANISH VA YASHIL TRANSFORMATSIYANING ZAMONAVIY MEXANIZMLARI”

xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

MATERIALLARI TO‘PLAMI

2026-yil 25-may

I bo‘lim

SAMARQAND-2026

UO‘K: 332.1:502.131.1(06)
KBK: 65.04+20.18
A 80
Artikov, Z.S.
“Barqaror rivojlanish va yashil transformatsiyaning zamonaviy mexanizmlari” Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari to‘plami (I-II qism) [Matn] / Z.S. Artikov ; muharrir O.M. Pardayev va boshq.- Toshkent: TURON NASHR (Mirzo Abdullo nur savdo), 2026.-406 b.

TO‘PLOVCHI VA NASHRGA TAYYORLOVCHI:
Z.S.Artikov – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, professor.

NASHR UCHUN MAS’ULLAR:
O.M.Pardayev – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;
G.M.Shadiyeva – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;
T.S.Sharipov – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent;
Sh.A.Sultonov – iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor;
R.J.Qurbonova – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent;
Z.I.Abdullayeva – iqtisod fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent;
D.S.Musinov – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent;
B.O.Do‘stmatov – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent;
Z.I.Sattarova – dotsent v.b;
Z.K.Raximov – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent;
M.E.Erdonov – iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori, dotsent v.b.;

SAHIFALOVCHILAR:
M.E.Erdonov – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrasi PhD, dotsent v.b.
S.B.Iskandarov – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrasi assistenti;
Sh.N.Mirzayeva – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrasi assistenti;
A.I.Asrorov – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrasi assistenti;
V.A.Fozilov – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrasi assistenti;
Sh.SH.Mirzaxadjayeva – SamISI “Real iqtisodiyot” kafedrasi assistenti.

Ilmiy-amaliy anjuman materiallarida barqaror rivojlanish va yashil transformatsiyaning zamonaviy mexanizmlarini shakllantirishga doir nazariy-metodologik yondashuvlar, iqtisodiyot tarmoqlarida ekologik barqarorlikni ta’minlash jarayonida yashil texnologiyalarni joriy etish bilan bog‘liq muammo va yechimlar, hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda resurslardan oqilona foydalanish, energiya samaradorligini oshirish, kam uglerodli rivojlanish tamoyillarini qo‘llash masalalari yoritilgan. Unda yashil iqtisodiyotga o‘tish jarayonlarini jadallashtirish, ekologik xavfsizlikni ta’minlash, innovatsion va investitsion mexanizmlarni takomillashtirish, davlat va hududiy rivojlanish strategiyalarida yashil transformatsiya ustuvorliklarini belgilash bo‘yicha nazariy qarashlar hamda amaliy tavsiyalar o‘z ifodasini topgan.

Ushbu to‘plamda professor-o‘qituvchilar, doktorantlar, mustaqil tadqiqotchilar, magistrlar va iqtidorli talabalarning xizmatlar sohasida tarkibiy o‘zgarishlarni amalga oshirishning zamonaviy texnologiyalariga bag‘ishlangan maqola va tezislari o‘rin olgan.

To‘plam materiallaridan iqtisodiyot yo‘nalishida tahsil olayotgan bakalavrlar, magistrlar, doktorantlar, mustaqil izlanuvchilar, davlat idoralari xizmatchilari va shu soha mutaxassislari o‘z faoliyatlarida foydalanishi mumkin.

Tezislar mualliflar tahririda bosilmoqda. Ularda keltirilgan raqamlar, faktlar, xulosa va tavsiyalarga mualliflar mas’ul. Ularning ayrim fikrlari tashkiliy guruh qarashlariga to‘g‘ri kelmasligi mumkin.

В материалах научно-практической конференции освещены теоретико-методологические подходы к формированию современных механизмов устойчивого развития и зелёной трансформации, проблемы и пути их решения, связанные с внедрением зелёных технологий в процессе обеспечения экологической устойчивости отраслей экономики, а также вопросы рационального использования ресурсов, повышения энергоэффективности и применения принципов низкоуглеродного развития в социально-экономическом развитии регионов. В них также нашли отражение теоретические взгляды и практические рекомендации по ускорению процессов перехода к зелёной экономике, обеспечению экологической безопасности, совершенствованию инновационных и инвестиционных механизмов, а также определению приоритетов зелёной трансформации в государственных и региональных стратегиях развития.

В сборнике собраны статьи и тезисы профессоров, преподавателей, докторантов, независимых исследователей, магистров и талантливых студентов о современных технологиях реализации структурных изменений в сфере услуг.

Материалы сборника могут использовать бакалавры, магистры, докторанты, независимые исследователи, сотрудники государственных органов и специалисты данной области, обучающиеся в области экономики.

Тезисы редактируются авторами. Авторы несут ответственность за представленные в них цифры, факты, выводы и рекомендации. Некоторые их мнения могут не соответствовать взглядам организационной группы.

The materials of the scientific-practical conference highlight theoretical and methodological approaches to the formation of modern mechanisms for sustainable development and green transformation, as well as problems and solutions related to the introduction of green technologies in ensuring the ecological sustainability of economic sectors. They also address issues of rational resource use, improving energy efficiency, and applying low-carbon development principles in the socio-economic development of regions. The materials further present theoretical views and practical recommendations on accelerating the transition to a green economy, ensuring environmental security, improving innovation and investment mechanisms, and defining green transformation priorities within national and regional development strategies.

This collection contains articles and theses by professors, doctoral students, independent researchers, masters and talented students on modern technologies for implementing structural changes in the services sector.

The materials in the collection can be used by bachelors, masters, doctoral students, independent researchers, government officials and specialists in this field studying in the field of economics.

Abstracts are edited by the authors. The authors are responsible for the figures, facts, conclusions and recommendations presented therein. Some of their views may not reflect those of the organizational group.

UO‘K: 332.1:502.131.1(06)
KBK: 65.04+20.18

ISBN 978-9910-5219-5-9

© Artikov, Z.S., 2026-y.
© Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, 2026-y.
© “TURON NASHR” nashriyoti, 2026-y.

3. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. UzQR tizimi: savdo va xizmat ko‘rsatish obyektlari uchun yangi raqamli to‘lov tartibi. 2026-yil 1-iyul https://cbu.uz/uz/press_center/adverts/4092128

4. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Tijorat banklari faoliyatining asosiy ko‘rsatkichlari to‘g‘risida 2026-yil 1-yanvar holatiga (banklar kesimida) ma'lumot https://cbu.uz/uz/statistics/bankstats/3326197

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KAMBAG‘ALLIKNI QISQARTIRISHDA TiJORAT BANKLARINING MOLIYAVIY XIZMATLARI TAKOMILLASHTIRISH

BUTAYEV AXROR ABDUXOLIKOVICH
O‘zbekiston Respublikasi, Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti,
“Bank ishi” kafedrasining mustaqil izlanuvchisi
Muallifning elektron manzili: butayevahror@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqolada O‘zbekistonda kambag‘allikni qisqartirishda tijorat banklari moliyaviy xizmatlarining o‘rni va rivojlanish istiqbollari tahlil qilingan. Tadqiqotda 2021–2025-yillarda kambag‘allik darajasi yuqori bo‘lgan hududlar ko‘rsatkichlari tahlil qilinib, aholining moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirishda tijorat banklarining ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, kredit va mikromoliyaviy xizmatlarning rivojlanish tendensiyalari ko‘rib chiqilib, bank xizmatlarini kambag‘allikni qisqartirish jarayoni bilan bog‘lashning amaliy jihatlari asoslangan. Tadqiqot natijalari asosida hududiy bank xizmatlarini rivojlantirish, aholining moliyaviy imkoniyatlarini kengaytirish va banklarning maslahat xizmatlarini takomillashtirish bo‘yicha takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: kambag‘allik, tijorat banklari, moliyaviy xizmatlar, mikromoliyalashtirish, kreditlash, moliyaviy inklyuziya, aholi daromadlari, tadbirkorlik, bank xizmatlari, kambag‘allikni qisqartirish.

Kirish. Bugungi kunda kambag‘allikni qisqartirish va aholi turmush farovonligini oshirish O‘zbekistonning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishidagi muhim ustuvor yo‘nalishlardan biri hisoblanadi. Kambag‘allikni qisqartirishda aholining barqaror daromad manbalarini shakllantirish, bandligini ta’minlash, tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish bilan bir qatorda, moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish ham muhim ahamiyat kasb etadi. Shu jihatdan tijorat banklarining kreditlash, mikromoliyalashtirish, jamg‘arma va boshqa moliyaviy xizmatlari aholining

iqtisodiy faolligini oshirish hamda daromad keltiruvchi faoliyatni moliyalashtirishning muhim vositalaridan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda.

O‘zbekistonda kambag‘allikni qisqartirish va aholi bandligini ta’minlashga qaratilgan davlat siyosatida aholining moliyaviy imkoniyatlarini kengaytirishga ham alohida e’tibor qaratilmoqda. Xususan, 2025-yilda aholi bandligini ta’minlash va kambag‘allikni qisqartirish bo‘yicha chora-tadbirlar belgilangan bo‘lib, ushbu jarayonda aholiga bank xizmatlarini yetkazish va moliyaviy xizmatlar qamrovini kengaytirish muhim yo‘nalishlardan biri sifatida qaralmoqda. Shu bilan birga, bank-moliya sektorida mikromoliyalashtirish bozorini rivojlantirish, yangi moliyaviy institutlarni shakllantirish va moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini hududlar kesimida kengaytirish bo‘yicha islohotlar amalga oshirilmoqda.

Shu sababli O‘zbekistonda kambag‘allikni qisqartirishda tijorat banklari tomonidan ko‘rsatilayotgan moliyaviy xizmatlarning o‘rnini o‘rganish, ularning aholi iqtisodiy faolligiga ta’sirini baholash hamda mavjud moliyaviy imkoniyatlardan samarali foydalanish yo‘llarini aniqlash dolzarb ilmiy-amaliy masala hisoblanadi. Ayniqsa, kredit va mikromoliyaviy xizmatlarning aholining daromad keltiruvchi faoliyatini rivojlantirishga yo‘naltirilishi, moliyaviy xizmatlarning hududiy qamrovini kengaytirish va aholining moliyaviy savodxonligini oshirish ushbu yo‘nalishning muhim jihatlarini tashkil etadi.

Asosiy qism. Kambag‘allikni qisqartirishda tijorat banklarining roli, avvalo, aholining moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish bilan bog‘liq. Kredit, mikromoliyalashtirish, jamg‘arma, to‘lov va boshqa bank xizmatlari aholining daromad keltiruvchi faoliyatini boshlashi yoki mavjud faoliyatini kengaytirishi uchun zarur moliyaviy imkoniyatlarni yaratadi. Shu jihatdan bank xizmatlarining rivojlanishi nafaqat moliya sektorining, balki aholi bandligi va daromadlarini oshirishga qaratilgan ijtimoiy-iqtisodiy siyosatning ham muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Amaldagi davlat siyosatida ham tijorat banklari orqali aholi bandligini ta’minlash, kichik va o‘rta biznesni moliyalashtirish hamda daromadli faoliyatni kengaytirishga alohida e’tibor qaratilmoqda[8].

Mazkur yo‘nalishda 2023-yil 12-iyundagi PF-93-son Farmon[9] bilan kambag‘allikni qisqartirish jarayoniga tadbirkorlik subyektlarini faol jalb etish va ularning loyihalarini tijorat banklari orqali moliyalashtirish mexanizmlari belgilangan. Shuningdek, 2025-yil 30-sentabrdagi 612-son Vazirlar Mahkamasi qarori bilan Ijtimoiy

[8] O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senati Kengashining
Qarori, “O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senati Kengashining “Kambag‘allikni qisqartirish bo‘yicha belgilangan ustuvor vazifalarning bajarilishini nazorat qilish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 2024-yil 29-noyabrdagi KQ-6-V-sonli Qaroriga qo‘shimchalar kiritish to‘g‘risida” https://test.lex.uz/docs/-7349432

[9] O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining
Farmoni, “Kambag‘allikni qisqartirishda tadbirkorlik subyektlari bilan o‘zaro manfaatli hamkorlik o‘rnatishga qaratilgan chora-tadbirlar to‘g‘risida” https://www.lex.uz/docs/-6493069

reyestrga kiritilgan oilalarga tijorat banklari tomonidan kredit ajratish tartibi belgilandi. Ushbu mexanizmda kredit arizalarini ko‘rib chiqish, skoring baholash va tijorat banklari orqali kredit ajratish jarayonlari nazarda tutilgan.

Tijorat banklarining kambag‘allikni qisqartirishdagi amaliy ahamiyatini mikromoliyaviy xizmatlar bozorining rivojlanishi orqali ham ko‘rish mumkin. Markaziy bank ma’lumotlariga ko‘ra, 2025-yil yanvar–sentabr oylarida kredit tashkilotlari tomonidan 104 trln so‘mlik mikromoliyaviy xizmatlar ko‘rsatilgan bo‘lib, bu 2024-yilning mos davriga nisbatan 1,8 baravar ko‘pdir. Mikromoliyaviy xizmatlarning jami kreditlardagi ulushi 34,2 foizga yetgan. Mazkur xizmatlarning 79,5 foizi tijorat banklari hissasiga to‘g‘ri kelgani banklarning ushbu bozoridagi asosiy o‘rnini ko‘rsatadi[10].

Aholining iqtisodiy imkoniyatlarini kengaytirishda bank xizmatlarining hududiy qamrovi va ularning aholining real ehtiyojlariga mosligi ham muhimdir. Ayniqsa, kam daromadli oilalar, o‘zini o‘zi band qilgan fuqarolar va kichik tadbirkorlar uchun kredit va mikromoliyaviy xizmatlarning mavjudligi yangi daromad manbalarini shakllantirishga xizmat qilishi mumkin. Shu bilan birga, kredit mablag‘laridan foydalanishning o‘zi kambag‘allikni avtomatik ravishda qisqartirmaydi; uning samarasi mablag‘larning daromad keltiruvchi faoliyatga yo‘naltirilishi, kredit yukining maqbulligi va moliyaviy savodxonlik kabi omillarga ham bog‘liq.

1-jadval.

Kambag‘allik darajasi eng yuqori bo‘lgan 5 ta hududning 2021–2025-yillardagi ko‘rsatkichlari, foizda[11]

Hudud	2021	2022	2023	2024	2025
Xorazm viloyati	19,9	19,1	14,1	11,9	**6,7**
Qoraqalpog‘iston Respublikasi	20,8	19,9	13,6	10,8	**6,6**
Qashqadaryo viloyati	17,9	12,7	11,5	9,6	**6,5**
Sirdaryo viloyati	30,5	19,5	13,8	11,3	**6,2**
Andijon viloyati	19,3	17,4	11,9	9,5	**6,1**

Jadval ma’lumotlariga ko‘ra, 2021–2025-yillarda kambag‘allik darajasi eng yuqori bo‘lgan hududlarning barchasida sezilarli pasayish kuzatilgan. Xususan, Sirdaryo viloyatida kambag‘allik darajasi 2021-yildagi 30,5 foizdan 2025-yilda 6,2 foizgacha, Qoraqalpog‘iston Respublikasida 20,8 foizdan 6,6 foizgacha, Xorazm viloyatida 19,9 foizdan 6,7 foizgacha kamaygan. Qashqadaryo viloyatida ushbu ko‘rsatkich 17,9

[10] Mikromoliya xizmatlari bozori sharhi e'lon qilindi. (2025-yil III chorak yakunlari bo‘yicha) https://cbu.uz/uz/press_center/releases/3122432

[11] Kambag‘allik darajasi eng yuqori bo‘lgan 5 ta hududning 2021–2025-yillardagi ko‘rsatkichlari, foizda, https://siat.stat.uz/data/3495

foizdan 6,5 foizgacha, Andijon viloyatida esa 19,3 foizdan 6,1 foizgacha pasaygan. Bu hududlarda ayniqsa 2021–2024-yillar oralig‘ida sezilarli qisqarish kuzatilgan.

2025-yil yakunlariga ko‘ra, tanlangan hududlar orasida kambag‘allik darajasi Xorazm viloyatida 6,7 foiz, Qoraqalpog‘iston Respublikasida 6,6 foiz, Qashqadaryoda 6,5 foiz, Sirdaryoda 6,2 foiz va Andijonda 6,1 foizni tashkil etgan. Shu bilan birga, O‘zbekiston bo‘yicha umumiy ko‘rsatkich 5,8 foiz bo‘lgan. Mazkur natijalar kambag‘allikni qisqartirish bo‘yicha amalga oshirilayotgan chora-tadbirlar samaradorligi bilan bir qatorda, hududlarda aholi daromadlarini oshirish, bandlikni ta’minlash va moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish masalalarini ham dolzarb qilib qo‘yadi. Biroq ushbu jadvalning o‘zi kambag‘allik darajasidagi pasayishni bevosita tijorat banklari faoliyati natijasi sifatida baholash imkonini bermaydi. Shu sababli keyingi jadvalda tijorat banklarining kredit va mikromoliyaviy xizmatlari ko‘rsatkichlarini ko‘rib chiqish maqsadga muvofiq.

Xulosa va takliflar. Tadqiqot natijalari O‘zbekistonda kambag‘allikni qisqartirish jarayonida tijorat banklari tomonidan ko‘rsatilayotgan moliyaviy xizmatlarning ahamiyati ortib borayotganini ko‘rsatadi. 2021–2025-yillarda kambag‘allik darajasi eng yuqori bo‘lgan hududlarda ushbu ko‘rsatkich sezilarli darajada pasaygan. Xususan, Sirdaryo viloyatida kambag‘allik darajasi 30,5 foizdan 6,2 foizgacha, Xorazm viloyatida 19,9 foizdan 6,7 foizgacha, Qoraqalpog‘iston Respublikasida 20,8 foizdan 6,6 foizgacha kamaygan. Shu bilan birga, mazkur pasayishni faqat bank xizmatlari bilan izohlash mumkin emas, chunki bandlik, aholi daromadlari, tadbirkorlik va davlat dasturlari kabi boshqa omillar ham muhim ahamiyatga ega.

Tijorat banklarining kambag‘allikni qisqartirishdagi amaliy imkoniyatlari mikromoliyaviy xizmatlar hajmining o‘sishida ham namoyon bo‘lmoqda. 2025-yil yanvar–sentabr oylarida kredit tashkilotlari tomonidan 104 trln so‘mlik mikromoliyaviy xizmatlar ko‘rsatilgan bo‘lib, uning 79,5 foizi tijorat banklari hissasiga to‘g‘ri kelgan. Bu holat banklarning aholining moliyaviy resurslardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish, tadbirkorlik faoliyatini moliyalashtirish va daromad manbalarini shakllantirishdagi o‘rnini yanada kuchaytirish zarurligini ko‘rsatadi. Takliflar quyidagilardan iborat:

Birinchidan, kambag‘allik darajasi yuqori bo‘lgan hududlarda aholining moliyaviy ehtiyojlarini o‘rganish asosida hududiy bank xizmatlari dasturlarini ishlab chiqish.

Ikkinchidan, yangi biznes boshlayotgan fuqarolarga kredit ajratish bilan bir qatorda, ularning loyihalarini amalga oshirish bo‘yicha banklarning maslahat va moliyaviy ko‘mak xizmatlarini kengaytirish.

Uchinchidan, kredit mablag‘laridan samarali foydalanishni ta’minlash maqsadida aholiga kichik biznesni yuritish, daromadlarni rejalashtirish va kredit majburiyatlarini boshqarish bo‘yicha moliyaviy maslahat xizmatlarini rivojlantirish.

To‘rtinchidan, banklarning raqamli moliyaviy xizmatlarini chekka va iqtisodiy faolligi nisbatan past hududlarda kengaytirish orqali aholining kredit, to‘lov va jamg‘arma xizmatlaridan foydalanish imkoniyatlarini oshirish.

Foydanalailgan adabiyotlar ro‘yxati

1. O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senati Kengashining

2. Qarori, “O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi Senati Kengashining “Kambag‘allikni qisqartirish bo‘yicha belgilangan ustuvor vazifalarning bajarilishini nazorat qilish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 2024-yil 29-noyabrdagi KQ-6-V-sonli Qaroriga qo‘shimchalar kiritish to‘g‘risida” https://test.lex.uz/docs/-7349432

3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, “Kambag‘allikni qisqartirishda tadbirkorlik subyektlari bilan o‘zaro manfaatli hamkorlik o‘rnatishga qaratilgan chora-tadbirlar to‘g‘risida” https://www.lex.uz/docs/-6493069

4. Mikromoliya xizmatlari bozori sharhi e'lon qilindi. (2025-yil III chorak yakunlari bo‘yicha) https://cbu.uz/uz/press_center/releases/3122432

5. Kambag‘allik darajasi eng yuqori bo‘lgan 5 ta hududning 2021–2025-yillardagi ko‘rsatkichlari, foizda, https://siat.stat.uz/data/3495

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA O‘ZBEKISTON TIJORAT BANKLARINI TRANSFORMATSIYA QILISH: MUAMMOLAR VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI

NIZAMOV UMID NAJIMOVICH

O‘zbekiston Respublikasi, Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti,

“Bank ishi” kafedrasining mustaqil izlanuvchisi

Muallifning elektron manzili: umidnizamov03@gmail.com

Annatatsiya. Mazkur maqolada raqamli iqtisodiyot sharoitida O‘zbekiston tijorat banklarini transformatsiya qilish jarayonining asosiy yo‘nalishlari, mavjud muammolari va rivojlanish istiqbollari tadqiq etilgan. Bank tizimida raqamli texnologiyalardan foydalanishning kengayishi, masofaviy bank xizmatlarining rivojlanishi va mijozlarning raqamli moliyaviy xizmatlarga bo‘lgan talabining ortishi tahlil qilingan. Shuningdek, tijorat banklarining raqamli transformatsiyasi jarayonida axborot tizimlarini integratsiyalash, kiberxavfsizlikni ta’minlash, zamonaviy IT-mutaxassislarni tayyorlash, ma’lumotlarni himoya qilish va raqamli infratuzilmani rivojlantirish bilan bog‘liq muammolar yoritilgan. Tadqiqot natijasida sun’iy intellekt, katta ma’lumotlar (Big Data), bulutli texnologiyalar, fintech kompaniyalari bilan hamkorlik va mijozlarga

MUNDARIJA

I SHO‘BA. BARQAROR RIVOJLANISH VA YASHIL TRANSFORMATSIYANING NAZARIY, AMALIY VA METODOLOGIK MUAMMOLARI.		
G.M.Shadieva	Yashil iqtisodiyot nazariyasi va global iqtisodiy transformatsiya tendensiyalari	5
Z.S.Artikov	Barqaror rivojlanish konsepsiyasining zamonaviy iqtisodiyotdagi nazariy asoslari	10
Р.Ж.Курбанова	Chakana savdo xizmatlari bozorini zamonaviy innovatsion yondashuvlar orqali rivojlantirish	13
S.B.Boboqulov	Sanoat klasterlarini jahon xo'jaligida tutgan o'rni	16
З.И.Саттарова	Эволюция концептуальных основ и актуальные подходы к типологизации туристских кластеров в современной науке	20
J.A.Maxmudov	Yashil transformatsiya sharoitida xizmat ko‘rsatish sohasini barqaror rivojlantirishning nazariy-metodologik muammolari	23
F.E.Jomonqulova	Ma’lumotlar bazasini real vaqtda kuzatib borish, ma’lumotlar bazasini ishga tushirish va o‘chirish	34
Z.S.Artikov **I.Q.Ravshanova**	Hududiy xizmatlar sektorida yashil transformatsiya va aholi farovonligi	37
F.Sh.Shonazarov	Aksiyadorlik jamiyatlarida raqamli transformatsiya omillari: tashkiliy inersiya, inson kapitali va yashil boshqaruvning o‘rni	39
F.Shanazarov	Ijtimoiy xizmatlarning inson kapitalini rivojlantirishdagi o‘rni va ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotga ta’sir mexanizmlar	42
А.Х.Джумаев	Концепции зелёной экономики в экономической науке	45
Д.Абдуллаева	Структурная трансформация строительных услуг Самаркандской области: динамика, тенденции и методы оценки	49
Н.Б.Рузиева	«Пути повышения эффективности отраслей сферы услуг при зелёной экономики»	51
Zhu YuMing	Expansion paths for sustainable development of tourism infrastructure, taking georgia as an example	53
M.E.Erdonov **M.A.Samiyev**	Toyloq tumanida sanoat korxonalari eksport salohiyatini oshirish imkoniyatlari.	56

D.S.Musinov	Does digital heritage governance promote inclusive growth? A preliminary study based on world heritage sites in uzbekistan	61
M.A.Abdivoxidov	Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmatlar sohasida barqaror rivojlanish va yashil transformatsiyaning nazariy-metodologik asoslari	64
Т.Э.Толибова **М.П.Давлатова**	Совершенствование институциональных механизмов финансирования проектов зеленой экономики в Узбекистане на основе цифровых инноваций	68
A.A.Shermatov	Hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda ekologik barqarorlik va yashil iqtisodiyotning o‘rni	73
З.И.Абдуллаева **М.А.Адилжонова**	Цена и количество рыночного равновесия для сети или услуги	79
II SHO‘BA. YASHIL TRANSFORMATSIYA JARAYONLARIDA HAL ETILISHI LOZIM BO‘LGAN DOLZARB MASALALAR VA ULARNING YECHIMLARI		
Н.М.Жунусбекова **Е.Туркебаева**	Влияние экологической устойчивости на социально-экономическое развитие территорий	82
Z.S.Artikov	Yashil iqtisodiyotga o‘tishda energiya tejamkor texnologiyalarni joriy etish muammolari	88
З.И.Саттарова	Приоритетные направления и принципиальные положения концепции агроэкотуризма как перспективного сектора туристской индустрии узбекистана	93
З.И.Абдуллаева **С.А.Махмудов**	Теоретические основы зелёной экономики: подходы и определения учёных	96
Z.S.Artikov	Iqlim o‘zgarishi sharoitida resurslardan samarali foydalanish yo‘llari	98
З.И.Абдуллаева **С.А.Махмудов**	Международные организации и зелёная экономика: современные тенденции и перспективы сотрудничества	102
N.X.Ruzibayeva	Sanoat korxonalarida investitsiya mexanizmini rivojlantirish	104
F.Sh.Shonazarov	Aksiyadorlik jamiyatlarida raqamli transformatsiya to‘siqlari va ekologik boshqaruv yechimlari	109

F.E.Jomonqulova	Tarmoq texnologiyalari va ularning axborot tizimidagi o‘rni	112
S.B.Boboqulov	Uy-joy qurilish jarayonida kommunal xizmat ko'rsatish jarayonini inobatga olishning zaruriyati	116
А.Х.Джумаев	Ўзбекистонда атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва қишлоқ хўжалигида яшил иқтисодиётга ўтишнинг айрим масалалари	120
Н.Б.Рузиева	«Роль экологической устойчивости и «зеленой экономики» в социально-экономическом развитии регионов Узбекистана»	124
M.A.Abdivoxidov	Xizmatlar sohasida yashil transformatsiya jarayonlarida hal etilishi lozim bo‘lgan dolzarb masalalar va ularning tashkiliy-iqtisodiy yechimlari	127
M.E.Erdonov	Conceptual and Methodological Foundations for Assessing Green Transformation Performance in Service Industries	131
D.S.Musinov	Ishsizlik va uning iqtisodiy oqibatlari	136
D.H.Shaymardonova **E.E.Salimov**	Davlat budjeti taqchilligi va uni moliyalashtirish mexanizmlari	140
Zhao Ying	Green transformation of the hotel industry in the digital age: urgent issues and solutions	143
Z.I.Abdullayeva **Sh.Otonazarov**	Biznes jarayonlarini tadqiq qilishda ijtimoiy so‘rovlar o‘tkazish	147
M.Sh.Xudayarova	Xizmat ko’rsatish sohasining aholi forovonligini oshirishdagi roli	152
D.S.Musinov	Влияние макроэкономической среды на эффективность субъектов малого предпринимательства в сфере услуг	157
Ф.Ф.Саламов **У.Б.Нуриддинова**	Оценка экономической эффективности кластерной модели в сфере услуг	159
III SHO‘BA. HUDUDLARNI IJTIMOIY-IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA EKOLOGIK BARQARORLIK VA YASHIL IQTISODIYOTNING O‘RNI		
Z.S.Artikov	Qishloq hududlarida ekologik barqarorlikni ta’minlashning iqtisodiy mexanizmlari	161
Jie Zheng	Sustainable tourism flow management in the green transformation of cultural heritage	165

	protection: dunhuang's experience and implications for samarkand	
З.И.Саттарова	Историко-культурный потенциал великого шёлкового пути как основа межрегиональной туристской стратегии стран центральной азии	169
Н.Б.Рузиева	«Инновации, инвестиции и институты: Три кита «зеленой» экономики»	179
А. Х.Джумаев	Келажакдаги глобал ва минтақавий иқлим ўзгариши ҳамда яшил иқтисодиётга ўтиш зарурати	181
M.E. Erdonov	Hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda ekologik barqarorlikning iqtisodiy ahamiyati	185
З. И.Абдуллаева **С. Р.Наимов**	Рыночная структура, стратегия фирмы и эффективность	188
Х. К.Каршибоев **К. К.Мурадов**	Анализ стандартного отклонения с использованием модели garch	190
M.E. Erdonov	Роль экологической устойчивости и зеленой экономики в социально-экономическом развитии регионов	193
D.E.Umurzakova	To‘siqsiz turizm xizmatlarini takomillashtirish asosida xizmat ko‘lamini kengaytirish	196
Sh.N.Mirzayeva	Shahar infratuzilmasini ekologik modernizatsiya qilishning ustuvor yo‘nalishlari	200
R.A.Qulmurodova	Yashil transformatsiya sharoitida yetkazib berish xizmatlarida so‘nggi mil logistikasini rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari	205
M.A.Abdivoxidov	Hududlarni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda ekologik barqarorlik va yashil iqtisodiyotning xizmatlar sohasi bilan integratsion o‘rni	208
Н.Б.Рузиева	«Устойчивое развитие и «зеленая» трансформация: На пути к решению практических и методологических проблем»	212
D.S.Musinov	Yashil bankchilik va ekologik moliyalashtirishning barqaror iqtisodiy rivojlanishdagi o‘rni	216
S.B.Jurakulova	Agroturizm xizmatlarini boshqarishni innovatsion yo‘llari	219
D.H.Shaymardonova **D.Maxmayoquboyev**	Sun’iy intelektning insoniyat va mehnat bozoriga ta’siri	222

G.M.Toxirova	Savdo korxonalarini rivojlantirishda forsayt (foresight) amaliyotini qo‘llanilishi	225
A.A.Shermatov	Yashil transformatsiya jarayonlarida hal etilishi lozim bo`lgan dolzarb masalalar va ularning yechimlari	230
Д.Уразов	Цифровые технологии и искусственный интеллект в управлении зелёной трансформацией регионов	234
IV SHO‘BA. YASHIL TRANSFORMATSIYA BO‘YICHA DAVLAT VA HUDUDIY RIVOJLANTIRISH STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI.		
PhD Z.S.Artikov	Hududiy boshqaruvda ekologik siyosat samaradorligini oshirish masalalari	237
J.M.Qurbonov **D.Khakimov**	Корхонани инновацион ривожлантиришда инновацион лойиҳаларнинг ўрни	240
З.И.Саттарова	Кластерная политика туристской отрасли: теоретические основания и практические инструменты осуществления	247
M.E. Erdonov	Barriers and Solution Pathways for the Low-Carbon Transition of the Service Sector	249
А. Х.Джумаев	Экологические аспекты зелёного развития экономики	253
J.M.Qurbonov **D.Khakimov**	Инновацион фаолият кўрсаткичлари асосида корхоналарни таққослаш таҳлили	257
З. И.Абдуллаева **С. А.Махмудов**	Актуальные вопросы зелёной экономики в современных условиях	260
M.Q.Nizomov	Mamlakatimizni ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirish hamda yashil iqtisodiyotning ro‘li	262
M.E. Erdonov	Hududiy rivojlantirish strategiyalarida yashil indikatorlar tizimini joriy etish masalalari	265
M.E. Erdonov	Совершенствование государственных и региональных стратегий зеленой трансформации	268
A.A. Shermatov	Barqaror rivojlanish va yashil ransformatsiyaninng nazariy, amaliy va metodologik muammolari	271
D.S.Musinov	Moliyaviy texnologiyalarning milliy iqtisodiyotni rivojlantirishdagi ahamiyati va strategik istiqbollari	277
D. I.Ro‘ziyeva **F. M.Jo‘ramurodova**	Qayta tiklanuvchi energiya manbalarini rivojlantirish orqali karbon chiqindilarini kamaytirish yo‘llari	280

S.B.Jurakulova	Raqamli iqtisodiyotga o‘tish sharoitida agroturizmni boshqarishni takomillashtirish	284
D.H. Shaymardonova **S.A.Mirzayev**	Raqamli iqtisodiyot sharoitida davlat moliyasini boshqarish samaradorligini oshirish yo‘llari	288
D.H. Shaymardonova **S.I.Muxtorova**	Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi va uning ahamiyati	292
D.H. Shaymardonova **S.J.Olloyorov**	O‘zbekistonda "yashil" energetikaga o‘tishda raqamli smart-texnologiyalarning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo‘llari	297
D.Sattorov	Yashil transformatsiya sharoitida hududiy infratuzilmani barqaror rivojlantirish strategiyalari	301
J.S.Bozorov	Kichik biznes xizmatlari va bandlikni oshirish masalalari	304
J.A.Saloxidinov	Markaziy osiyoda yashil iqtisodiyotga o‘tish va ekologik barqarorlik	307
Х.К.Каршибоев **К.К.Мурадов**	Анализ микроэкономической эффективности цифровых платежных систем с использованием эконометрических методов	311
Н.Б.Рузиева	«Зеленая» экономика — локомотив социально-экономического развития Узбекистана»	314
Д.Уразов	Цифровые технологии и искусственный интеллект в управлении зелёной трансформацией регионов	317
V SHO‘BA. YASHIL IQTISODIYOT-NING INNOVATSION, INVESTITSION VA INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH MASALALARI		
Z.S.Artikov	Yashil investitsiyalarni jalb etishning zamonaviy mexanizmlari	320
З.И.Саттарова	Японская модель организации внутреннего туризма и перспективы её адаптации к условиям туристской отрасли узбекистана	323
Х. К.Каршибоев **К. К.Мурадов**	Main trends in the development of the world tourism and hospitality industry	327
З. И.Абдуллаева **С. А.Махмудов**	Современные тенденции развития зелёной экономики	330
D.H.Shaymardonova **R.O.Salimova**	Tijorat banklarida raqamli xizmatlarni rivojlantirish istiqbollari	332
A.D.Xidirov	Hududlarda tog‘ turizmini tashkil etish va marshrutlari bo‘yicha tavsiyalar	336

А.Х.Джумаев	Приоритеты экологической политики узбекистана.	342
N.X.Ruzibayeva	Yashil iqtisodiyot moliyaviy mexanizmidan foydalanish yo‘llari	347
M.Q.Nizomov	Yashil iqtisodiyot mexanizmlarini rivojlantirishning global masalalari	352
Ф.Ф.Саламов **Р.Аминджанова**	Пути развития туристических услуг в условиях цифровой трансформации	355
M.E.Erdonov	Инновационные, инвестиционные и институциональные механизмы развития зеленой экономики	357
Sh.A.Buranov	Samarqand viloyatida yashil iqtisodiyotning innovatsion, investitsion va institutsional mexanizmlarini rivojlantirish masalalari	360
S.N.Hukumova	Ijara xizmatlari bozorining nazariy asoslari va zamonaviy rivojlanish tendensiyalari	363
D.H.Shaymardonova **S.Mukhamednazarova**	The role of digital banking in the modern economy.	370
D.H.Shaymardonova **S.J.Meliboyev**	Raqamli iqtisodiyot sharoitida kichik biznes subyektlarining raqobatbardoshligini oshirish	375
Z.I.Abdullayeva **Y.I.Sharipova**	Yashil iqtisodiyotga o'tish sharoitida innovatsiya va investitsiyalarni boshqarishni takomillashtirish	379
M.E.Erdonov **J.S.Bozorov**	Raqamli xizmatlar iqtisodiy o‘sish omili sifatida	383
N.B.Yahyoxonov	Xizmatlar sohasida yashil transformatsiyani ta’minlashda raqamli marketingning o‘rni va samaradorlikni oshirish mexanizmlari	388
Z.I.Abdullayeva **У.Б.Нуриддинова**	Этические нормы труда	392
Н.Б.Рузиева	«Механизмы развития «зеленой» экономики: Инструменты для устойчивого будущего»	394
Z.I.Abdullayeva **Н.Д.Султонова**	Теоретико-методологические основы исследования роли искусственного интеллекта в системе обслуживания клиентов	397
Sh.Abdurasulov	Turizm sohasini rivojlanishida kreativ turizmning tutgan o‘rni	400
Sh.Abdurasulov	Turizmni milliy iqtisodiyotning muhim drayveri sifatida rivojlantirish imkoniyatlari	402

M.S.Qarshiyeva	Chakana savdoda marketing strategiyalarini takomillashtirish va savdo hajmini oshirish yo‘llari	405
M.S.Qarshiyeva	Raqamli texnologiyalar asosida chakana savdo samaradorligini oshirish yo‘llari	410
O.B.Ulmasova	Xizmatlar sohasida kichik biznes korxonalarni innovatsion rivojlantirishda raqamli texnologiyalarning o‘rni	417
J.S.Pardayev	Oliy ta’lim xizmatlarini davlat tomonidan tartibga solish mexanizmlarini takomillashtirishda innovatsion yondashuvlardan foydalanish	421
A.A.Butayev	O‘zbekistonda kambag‘allikni qisqartirishda tijorat banklari moliyaviy xizmatlarining o‘rni va rivojlanish istiqbollari	425
U.N.Nizamov	O‘zbekiston tijorat banklarida innovatsion texnologiyalarni joriy etish va transformatsiya jarayonlarining istiqbollari	429
A.A.Butayev	O‘zbekiston Respublikasida kambag‘allikni qisqartirishda tijorat banklarining moliyaviy xizmatlari takomillashtirish	435
U.N.Nizamov	Raqamli iqtisodiyot sharoitida O‘zbekiston tijorat banklarini transformatsiya qilish: muammolar va rivojlanish istiqbollari	439
Sh.M.Kenjayeva	Xizmat ko‘rsatish sohasida hududiy transport xizmatlari bozorini rivojlantirish va aholi talabini prognozlashning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish	444
Sh.M.Kenjayeva	Hududiy transport xizmatlari bozorini rivojlantirish va aholi talabini prognozlashning iqtisodiy-uslubiy asoslarini takomillashtirish	448
Sh.A.Xo'jamov	Xizmatlar bozorida iste’molchilar sodiqligini shakllantirishga ta’sir etuvchi omillar va ularning iqtisodiy ahamiyati	453
Sh.A.Xo'jamov	Raqamli texnologiyalar asosida xizmatlar bozorida iste’molchilar sodiqligini oshirish imkoniyatlari	458
N.A.Qudratov	Qurilish xizmatlari bozorida raqobatbardoshlikni oshirishning iqtisodiy omillari	463
N.A.Qudratov	Qurilish korxonalarida resurslardan samarali foydalanish orqali xizmatlar sifatini oshirish yo‘llari	467

Ch.M.Karshiyeva	O‘zbekistonda raqamli xizmatlar eksportini rivojlantirish va uning iqtisodiy samaradorligini oshirish istiqbollari	471
J. A. Xolboyev	O‘zbekistonda axborot-kommunikatsiya xizmatlarining rivojlanishi va iqtisodiy ahamiyati	477
J. A. Xolboyev	Rivojlanayotgan mamlakatlarda transport infratuzilmasini takomillashtirishning iqtisodiy ahamiyati	481
Ch.M.Karshiyeva	Markaziy Osiyo davlatlari turizm xizmatlari eksportini kengaytirish va xalqaro bozordagi raqobatbardoshligini oshirish	485

“Barqaror rivojlanish va yashil transformatsiyaning zamonaviy mexanizmlari”
xalqaro ilmiy-amaliy anjuman
MATERIALLARI TO‘PLAMI
2026-yil 25-may

ISBN: 978-9910-5219-5-9

4174

«TURON NASHR» nashriyoti
100129. O‘zbekiston Respublikasi
Samarqand viloyati, Samarqand shahri,
Xo‘ja Ahror Valiy ko‘chasi, 37-uy.
Tasdiqnoma: № 4174 (22.09.2020-y.)

Nashriyot muharriri: M.Roziqova

Musahhih: F.Tohirova

Bosishga 04.06.2026-yilda ruxsat etildi.

Qog’oz bichimi 210×297 1/4.

«Times New Roman» garniturasi.

Shartli bosma tobog’i 25.0.

Adadi 50 nusxa. Buyurtma raqami: N-33

«NAVRO‘Z POLIGRAF» MCHJ matbaa

bo‘limida chop etildi.

Tasdiqnoma: 374736 29.08.2024-yil.

Samarqand shahri, X.Abdullayev ko’chasi, 63-uy.